

JAROSŁAW SAK

Wojciech Oczko (1537-1599). Kościół pw. Nawrócenia Świętego Pawła w Lublinie

Katedra i Zakład Nauk Humanistycznych i Medycyny Społecznej
Uniwersytet Medyczny w Lublinie
jaroslaw.sak@umlub.pl

W lubelskim kościele pw. Nawrócenia Świętego Pawła przy ulicy Bernardyńskiej, wzniesionego w formie murowanej dla zakonu Bernardynów w latach 1473-1497, znajduje się miejsce spoczynku Wojciecha Oczki, doktora filozofii i medycyny, sekretarza i nadwornego lekarza Stefana Batorego oraz nadwornego lekarza Zygmunta III Wazy [Ryc. 1]. Wojciech Oczko (Ocellus) urodził się w Warszawie w 1537 roku, w rodzinie rzemieślnika Stanisława Oczki. Początkowo pobierał nauki pod kierunkiem domowego nauczyciela, a następnie, od 22 roku życia, studiował w Akademii Krakowskiej uzyskując w 1562 roku stopień bakałarza sztuk wyzwolonych [1]. Kolejnymi etapami w jego edukacji były studia na uniwersytetach w Padwie i Bolonii uwieńczone uzyskaniem stopnia doktora filozofii i medycyny w 1569 roku. Po powrocie do Polski przez pewien czas praktykował w szpitalu Świętego Marcina w Warszawie przy ulicy Pivnej. W roku 1576 otrzymał zaszczytny tytuł pierwszego lekarza królestwa oraz stanowisko przybocznego medyka Stefana Batorego (1533-1586). Funkcję tę pełnił z przerwami do 1582 roku. Z polecenia króla badał właściwości lecznicze źródeł wodnych w Jaworowie i Szkle w okolicy Lwowa. Analizę właściwości leczniczych źródeł wodnych zawarł w pracy, napisanej w języku polskim, „Cieplice” (1578) [2]. Istotnym dokonaniem Wojciecha Oczki było systematyczne i krytyczne przedstawienie w dziele „Przymiot” (1581) ówczesnych poglądów medycznych na leczenie kiły. Dostrzegał niebezpieczeństwa zatrucia pacjen-

Ryc. 1. Pomnik Wojciecha Oczki w kościele pw. Nawrócenia św. Pawła w Lublinie. Fot: Jarosław Sak.

tów rcięcią stosowaną powszechnie w szesnastowiecznej medycynie w leczeniu dolegliwości kiłowych [3,4]. Istotnym problemem dla współczesnych Oczce było częste występowanie, w przebiegu kiły, zniekształceń w obrębie twarzy. Dlatego też należy podkreślić wykonanie przez niego pionierskiej w warunkach polskich korekcji zniekształconego nosa poprzez przeszczepienie pobranego z ramienia płata skórniego [1, 4]. Oczko był także lekarzem nadwornym Zygmunta III Wazy (1566-1632). Dwukrotnie żonaty: z Elżbietą Obrąpalską w 1574 roku oraz z Jadwigą Umiecką w 1596 roku nie posiadał potomstwa. Ostatnie dwa lata życia spędził w Lublinie mieszkając w kamienicy rajcy miejskiego Jana Kupcowicza (Rynek nr 7), gdzie zmarł 26 grudnia 1599 roku [4,5]. Został pochowany w lubelskim kościele pw. Nawrócenia św. Pawła, przy dawnym średnio-wiecznym trakcie krakowskim, a obecnie u zbiegu ulic: Dolnej Panny Marii i Bernardyńskiej [6]. W prawej nawie bocznej tej świątyni znajduje się pomnik wykonany z dwubarwnego marmuru przedstawiający Wojciecha Oczkę adorującego krzyż [6], z poniżej zamieszczonym epitafium utrwalającym w świadomości potomnych zarówno zalety zmarłego (np. „Prudenti Magnanimo”), jak i pełnione przez niego funkcje [Ryc. 1]. Kościół w którym został pochowany Oczko a którego fundatorami byli zarówno mieszczenie, jak i familie Sobieskich, Kochanowskich oraz Poniatowskich posiadał szczegól-

ne znaczenie dla rozwoju renesansowej architektury Lubelszczyzny będąc wzorcem dla nowopowstających świątyń.

Piśmiennictwo

1. Supady J. *Życie i działalność wybitnych polskich lekarzy okresu renesansu*. Health Promot Phys Act, 2016;1:106-115.
2. Oczko W. *Cieplice*, Kraków 1578, przedruk: Oczko W. *Przymiot i Cieplice*, red. E. Klink, Nakładem Towarzystwa Lekarskiego Warszawskiego, Warszawa 1881.
3. Oczko W. *Przymiot*, Kraków 1581, przedruk: Oczko W. *Przymiot i Cieplice*, red. E. Klink, Nakładem Towarzystwa Lekarskiego Warszawskiego, Warszawa 1881.
4. Korsak A. *Kolumbowie polskiej medycyny*. Warszawa, 1977.
5. Stanek-Juszczuk K. *Pobyty i śmierć Wojciecha Oczki w Lublinie*. Przegląd Dermatologiczny, 1972; LIX: 790.
6. *Kościół pobernardyński pw. Nawrócenia św. Pawła w Lublinie* (ul. Dolna Panny Marii 2 / Bernardyńska 5). <http://teatrnn.pl/leksykon/artykuly/koscio-l-pobernardynski-pw-nawrocenia-sw-pawla-w-lublinie-ul-dolna-panny-marii-2-bernardynska-5/>